

De citomens

Evolutionisten menen dat de kosmos 13,75 miljard jaar geleden middels een oerknal toevallig tot aanzijn is gekomen. In deze kosmos is sindsdien een proces aan de gang van voortdurende differentiatie van lagere naar hogere levensvormen. De *homo sapiens* ofwel de *wetende mens* vormt de kroon van dit evolutionaire proces.

Ik beschouw mezelf *niet* als een evolutionist. Wat de evolutionist 'evolutie' noemt, zie ik eerder als 'devolutie': neergang, verwording, of bijbels gezegd: het zuchten van de schepping (Rom. 8). Sinds de zondeval heeft de mens de gehele natuur meegesleept. De schepping is een slachthuis geworden, waarin dieren elkaar opvreten en mensen elkaar vermoorden op de meest wrede en sadistische manier.

Maar hoe we ook over dit gehele proces denken, er lijkt zich - daar is iedereen het over eens - een nieuwe soort aan te dienen. De *homo sapiens* wordt momenteel opgevolgd door de *citomens* (*homo citoiensis*). De *citomens* is de mens die zichzelf de ganse dag toetst. Hij onderwerpt zich aan tests en toetsen en wordt daar naar eigen beleving een beter mens van: De toets is immers bij uitstek een middel tot 'survival of the fittest' en het hele leven is één grote toetsstrijd. Pech natuurlijk voor de *loosers* maar *such is nature*. De *citomens* is genoemd naar het fameuze landelijke instituut Cito, dat is de plaats waar al deze toetsen worden bedacht. Het nieuwe Neanderdal, zeg maar.

De voorhoede van dit (d)evolutionaire proces wordt momenteel gevormd door Nederland. De nieuwe grotmens aldaar maakt namelijk van alle landen ter wereld de meeste toetsen en Nederland staat op dit punt op nummer 1 van de top-5 van de kenniseconomie.

Het kind is nog maar net het stadium van de flessenmelk ontstegen of hij krijgt reeds zijn eerste toetsje. Een gedenkwaardig moment dat je als ouder dan ook graag vastlegt op facebook, zodat je hele netwerk kan meegenieten van de eerste resultaten van kindlief. Vanaf dat moment wordt ieder kind aan een gestage reeks van toetsen en tests onderworpen om zo een zo hoog mogelijk kennisrendement te krijgen. Vakken die niet getoetst worden, tellen – zo hoor ik van heel wat onderwijzers – ook minder mee: 'We hadden vanmiddag geen geschiedenis want de rekentoets moest nog af'. Hoogtepunt der hoogtepunten is de landelijke citotoets in groep acht. Dan wordt duidelijk wat ons kind allemaal kan. De droom van iedere ouder is natuurlijk het magische getal 550. Wee de onderwijzer die onder het landelijke gemiddelde of onder het gemiddelde van vorig jaar of het gemiddelde van de klas van de buurman zit. Die heeft iets uit te leggen. Ik hoorde dat op sommige scholen tijdens teamvergaderingen de cito-scores met naam en toenaam van de onderwijzers worden getoond op de beamer als de nieuwe schandpaal!

In het voortgezet onderwijs gaat dit proces vrolijk verder. In een eindeloze reeks toetsen en proefwerken wordt de leerling klaargestoomd voor zijn examen. Elke zichzelf respecterende school wil in de *Trouw*- en *Volkscrant*-lijsten goed te voorschijn komen. Als je een beetje slim bent, werk je daar als school ook gewoon naar toe, door goed op de meetpunten te letten en je daar op te 'profilieren'.

In het hoger onderwijs heeft de overheid nu ook instap- en eindtoetsen ingevoerd. Zonder enige pedagogiek of achterliggende notie van vorming worden deze toetsen gedropt op de hogescholen, die het maar mogen uitzoeken hoe ze hun studenten er doorheen helpen. Het gebeurt momenteel zelfs dat een briljante onderwijzer die de eindtoets rekenen niet haalt, zijn pabo-diploma niet krijgt en zich moet gaan omscholen.

Voor mij is de *citomens* het dieptepunt der onderwijskundige devolutie. Ik snap heel goed dat lang niet elke christelijke school onder mijn beschrijving valt, dat er nog heel veel goeds gebeurt en dat ik wat overdrijf hier en daar. Ik ben ook niet tegen goede, inhoudelijke toetsing, mits spaarzaam beoefend vanuit een inhoudelijke notie van echte vorming. Ik heb bovendien te doen met de directeuren en managers die zuchten onder de overheidsdruk, maar toch maar meegaan want ze

willen niet het etiket krijgen van 'onderpresterende school'. Ik begrijp leraren die wel anders willen, maar die, omdat ze vrezen te worden 'afgerekend' op de resultaten, meegaan met de meetdwang. Maar ondertussen zitten we met zijn allen wel in deze constellatie en gaan we erin mee. Mijn hoop is dat we de moed hebben om hier tegen in te gaan. We herdenken de Schoolstrijd, maar wordt het geen tijd voor een nieuwe Schoolstrijd? Laten we de moed hebben om geen *citomens* te willen zijn maar een mens die de ware Wijsheid zoekt.

Dr. Ewald Mackay